

Eduqas Latin GCSE

Prescribed material for Component 2:
Latin Literature and Sources (Themes)

Theme A: Romans in the countryside
Version 2 – subject to amendment

Theme A : Romans in the countryside

Candidates are expected to be familiar with the following aspects of the theme:

- traditional peasant farming;
- country villas;
- hunting.

Candidates should also study the following pictures, one or more of which will be used as a basis for questions in each question paper.



Picture 1: a lavish country villa



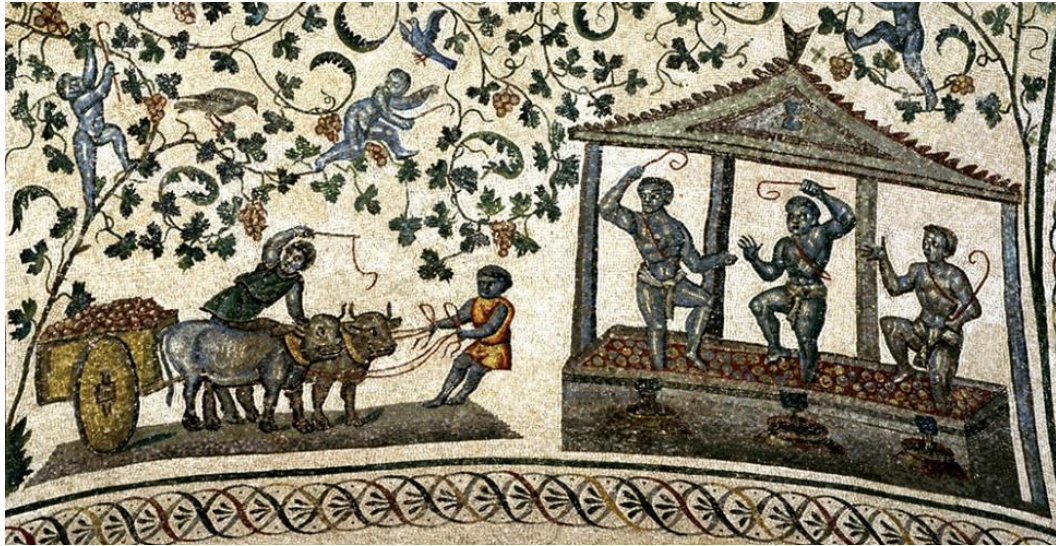
Picture 2: *rus in urbe*



Picture 3: the activities of a villa



Picture 4: farmer ploughing



Picture 5: the wine harvest



Picture 6: a boar hunt

Information about several of these pictures, together with useful additional material for the Theme, may be found in the support available online for **Cambridge Latin Course, Book 5, Stage 38**.

Candidates will be expected to answer questions on the following texts:

CICERO	Traditional values	<i>Pro Roscio Amerino</i> 50, 74-75
HORACE	The pleasures of country living The changing face of the countryside	<i>Epodes</i> 2.1-8, 23-28 <i>Odes</i> 2.15
LIVY	Cincinnatus, summoned from the plough	<i>History</i> 3.26
OVID	A rustic festival	<i>Fasti</i> 2.641-658
PLINY	A day's hunting The burdens of an estate-owner	<i>Letters</i> 1.6 <i>Letters</i> 9.15
VIRGIL	A self-sufficient small farm	<i>Georgics</i> 4.125-148

WJEC/Eduqas has prepared a Resource Booklet containing all the prescribed pictures and texts, together with a list giving the meanings of all the Latin vocabulary used in the texts. To assist with preparation for the examination, this booklet is available as a download from the WJEC/Eduqas website. In the examination itself a copy of the Booklet (omitting the captions to the pictures) will be provided by WJEC/Eduqas to each candidate.

CICERO, Traditional values
(*Pro Roscio Amerino* 50, 74-75)

accusator esses ridiculus, si illis temporibus natus esses cum ab aratro arcessebantur qui consules fierent. tu enim, qui praeesse agro colendo flagitium putes, profecto illum Atilium, quem sua manu semen spargentem illi qui missi erant convenerunt, hominem turpissimum atque inhonestissimum iudicares. at hercule maiores nostri longe aliter et de illo et de ceteris talibus viris existimabant itaque ex minima tenuissimaque re publica maximam et florentissimam nobis reliquerunt. suos enim agros studiose colebant, non alienos cupide appetebant; sic et agris et urbibus et nationibus rem publicam atque hoc imperium et populi Romani nomen auxerunt.

5

10

et simul tibi in mentem veniat quem ad modum vitam huiusce depinxeris – hunc hominem ferum atque agrestem fuisse, numquam cum homine quoquam conlocutum esse, numquam in oppido constitisse. sed in rusticis moribus, in victu arido, in hac horrida incultaque vita maleficia istius modi gigni non solent. ut non omnem frugem neque arborem in omni agro reperire possis, sic non omne facinus in omni vita nascitur. in urbe luxuries creatur, ex luxuria existat avaritia necesse est, ex avaritia erumpat audacia, inde omnia scelera ac maleficia gignuntur. vita autem haec rustica quam tu agrestem vocas parsimoniae, diligentiae, iustitiae magistra est.

15

20

HORACE, The pleasures of country living
(*Epodes* 2.1-8, 23-28)

beatus ille qui procul negotiis,
ut prisca gens mortalium,
paterna rura bobus exercet suis
solutus omni faenore,
neque excitatur classico miles truci,
neque horret iratum mare,
forumque vitat et superba civium
potentiorum limina.
libet iacere modo sub antiqua ilice,
modo in tenaci gramine.
labuntur altis interim ripis aquae,
queruntur in silvis aves,
fontesque lymphis obstrepunt manantibus,
somnos quod invitet leves.

5

10

HORACE, The changing face of the countryside
(*Odes 2.15*)

iam pauca aratro iugera regiae
moles relinquent, undique latius
extenta visentur Lucrino
stagna lacu platanusque caelebs

evincet ulmos; tum violaria et
myrtus et omnis copia narium
spargent olivetis odorem
fertilibus domino priori;

5

tum spissa ramis laurea fervidos
excludet ictus. non ita Romuli
praescriptum et intonsi Catonis
auspiciis veterumque norma.

10

privatus illis census erat brevis,
commune magnum; nulla decempedis
metata privatis opacam
porticus excipiebat Arcton,

15

nec fortuitum spernere caespitem
leges sinebant, oppida publico
sumptu iubentes et deorum
templa novo decorare saxo.

20

LIVY, Cincinnatus, summoned from the plough

(History 3.26)

vis Sabinorum ingens prope ad moenia urbis infesta populatione venit. foedati agri, terror iniectus urbi est. tanta trepidatio fuit quanta si urbem, non castra hostes obsiderent. itaque civibus dictatorem dici placuit qui rem percussam restitueret, et Lucius Quinctius Cincinnatus consensu omnium dicitur. 5

spes unica imperii populi Romani, Quinctius trans Tiberim, contra eum ipsum locum ubi nunc navalia sunt, quattuor iugerum colebat agrum, quae prata Quinctia vocantur. ibi ab legatis – seu fossam fodiens palae innixus, seu cum araret, operi certe, id quod constat, agresti intentus – salute data in vicem redditaque rogatus est ut, quod bene verteret ipsi rei publicae, togatus mandata senatus audiret. admiratus rogitansque 'satin salve?' uxorem togam propere e tugurio proferre iubet. qua simul absterso pulvere ac sudore velatus processit, dictatorem eum legati gratulantes consalutant, in urbem vocant; qui terror sit in exercitu exponunt. 10 15

OVID, An annual ritual

(Fasti 2.641-658)

Termine, sive lapis sive es defossus in agro
stipes, ab antiquis tu quoque numen habes.
te duo diversa domini de parte coronant,
binaque sarta tibi binaque liba ferunt.
ara fit: huc ignem curto fert rustica testo
sumptum de tepidis ipsa colona focus. 5
ligna senex minuit concisaque construit arte,
et solida ramos figere pugnat humo;
tum sicco primas inritat cortice flammis;
stat puer et manibus lata canistra tenet. 10
inde ubi ter fruges medios immisit in ignes,
porrigit incisos filia parva favos.
vina tenent alii: libantur singula flammis;
spectant, et linguis candida turba favet.
spargitur et caeso communis Terminus agno,
nec queritur lactans cum sibi porca datur. 15
conveniunt celebrantque dapes vicinia simplex
et cantant laudes, Termine sancte, tuas.

PLINY, A day's hunting

(Letters 1.6)

ridebis, et licet rideas. ego, ille quem nosti, apros tres et quidem pulcherrimos cepi. 'ipse?' inquis. ipse; non tamen ut omnino ab inertia mea et quiete discederem. ad retia sedebam; erat in proximo non venabulum aut lancea, sed stilus et pugillares; meditabar aliquid enotabamque, ut si manus vacuas, plenas tamen ceras reportarem. non est quod contemnas hoc studendi genus; mirum est ut animus agitatione motuque corporis excitetur; iam undique silvae et solitudo ipsumque illud silentium quod venationi datur, magna cogitationis incitamenta sunt. proinde cum venabere, licebit auctore me ut panarium et lagunculam sic etiam pugillares feras: experieris non Dianam magis montibus quam Minervam inerrare. vale.

PLINY, The burdens of an estate-owner

(Letters 9.15)

refugeram in Tuscos, ut omnia ad arbitrium meum facerem. at hoc ne in Tuscis quidem: tam multis undique rusticorum libellis et tam querulis inquietor, quos aliquanto magis invitus quam meos lego; nam et meos invitus. retracto enim actiunculas quasdam, quod post intercapedinem temporis et frigidum et acerbum est. rationes quasi absente me negliguntur. interdum tamen equum conscendo et patrem familiae hactenus ago, quod aliquam partem praediorum, sed pro gestatione percurro. tu consuetudinem serva, nobisque sic rusticis urbana acta perscribe. vale.

VIRGIL, A self-sufficient small farm

(*Georgics* 4.125-143)

namque sub Oebaliae memini me turribus arcis,
qua niger umectat flaventia culta Galaesus,
Corycium vidisse senem, cui pauca relict
iugera ruris erant, nec fertilis illa iuven
nec pecori opportuna seges nec commoda Baccho. 5
hic rarum tamen in dumis olus albaque circum
lilia verbenasque premens vescumque papaver
regum aequabat opes animis seraque revertens
nocte domum dapibus mensas onerabat inemptis. 10
primus vere rosam atque autumn
o carpere poma,
et cum tristis hiems etiamnum frigore saxa
rumperet et glacie cursus frenaret aquarum,
ille comam mollis iam tondebat hyacinthi 15
aestatem increpitans seram Zephyrosque morantes.
ergo apibus fetis idem atque examine multo
primus abundare et spumantia cogere pressis
mella favis; illi tiliae atque uberrima pinus,
quotque in flore novo pomis se fertilis arboros 20
induerat, totidem autumn
o matura tenebat.